

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

موسسه تحقیقات علوم دامی کشور

مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل

عنوان پروژه: ارائه الگوی مناسب پرورش بر بازده تولیدمثلی بره‌های ماده مغانی

- شماره مصوب پروژه: ۹۴۱۷۰-۱۳-۳۷-۴
- نام و نام خانوادگی مجری مسئول (اختصاص به پروژه‌ها و طرح‌های ملی و مشترک دارد):
- نام و نام خانوادگی مجری/مجریان: محمود صحرایی
- نام و نام خانوادگی ناظران:
- نام و نام خانوادگی مشاور(ان):
- نام و نام خانوادگی همکاران: نادر اسدزاده- ابوالحسن صادقی پناه- اکبر ابرغانی- رحمت کرمی
- محل اجرا: مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اردبیل
- تاریخ شروع: ۱۳۹۶/۱۲/۱
- مدت اجرا: ۴ سال
- ناشر:
- شمارگان (تیراژ):
- تاریخ انتشار:
- این اثر در مورخ ۹۹/۲/۲۲ با شماره ۵۷۵۱۴ در مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی به ثبت رسیده است.
- حق چاپ محفوظ است. نقل مطالب، تصاویر، جداول، منحنی‌ها و نمودارها با ذکر مأخذ بلامانع است.

چکیده:

این پروژه در ۳ مرحله انجام شد. در مرحله اول، در گله مورد نظر در اوایل فصل پائیز همزمان‌سازی و هورمون‌تراپی، برای تولید بره‌های مورد نیاز پروژه انجام شد. بعد از شماره‌گذاری بره‌های مورد نظر، تغذیه کمکی بره‌ها بعد از سپری کردن یک دوره عادت‌پذیری ۱۴ روزه با مقدار کمتر از ۵۰ گرم شروع و با افزایش ۵۰ الی ۱۰۰ گرم در هفته به میزان مورد نظر رسانده شد. از سن یک ماهگی بره‌ها به ۲ تیمار با ۴ تکرار ۱۰ رأسی تقسیم شدند. این ۲ تیمار شامل یک گروه براساس روش سنتی رایج در منطقه که در آن بره‌ها علاوه بر شیر مادر از مرتع چرا می‌کنند و گروه دوم علاوه بر شیر مادر و تغذیه از مرتع از یک جیره کنسانتره‌ای با ۱۷/۵ درصد پروتئین خام و ۲/۶۵ مگا کالری انرژی قابل متابولیسم (براساس احتیاجات استاندارد غذایی گوسفند (NRC, 1985)) روزانه در وعده عصر به مدت ۹۰ روز استفاده کردند. بره‌ها در شروع آزمایش و هر ماه یک‌بار قبل از تغذیه صبح توزین و میزان کنسانتره مصرفی در طی هر ماه اندازه‌گیری شد. مرحله دوم آزمایش از سن ۴ ماهگی آغاز شد و طول دوره آن ۴ ماه بود که در آن تیمارهای مذکور در قالب ۲ روش آزمایش قبلی ولی با کنسانتره متفاوت (۱۵ درصد پروتئین خام و ۲/۵ مگا کالری در کیلوگرم انرژی قابل متابولیسم) روزانه به میزان ۳۰۰-۴۰۰ گرم در وعده عصر تغذیه شدند. بعد اتمام این مرحله یعنی در سن ۸ ماهگی، در هر ۲ گروه بره‌ها از لحاظ نمره وضعیت بدنی مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج نشان داد که میانگین افزایش وزن و وزن زنده آخر دوره تحت تأثیر روش تغذیه بره‌های ماده در دوره اول و دوم و کل دوره قرار داشت به طوری که میزان افزایش وزن در گروه‌های تغذیه شده با کنسانتره از لحاظ آماری بیش‌تر بود و بره‌های تحت روش تغذیه با کنسانتره در مقایسه با روش سنتی، تقریباً ۱۰ کیلوگرم سنگین‌تر و در سن ۱۰ ماهگی توانایی کسب ۶۰ درصد بلوغ جسمی و بارور شدن را داشتند ($P < 0/05$). از نظر درصد زایش، میزان بره‌گیری روش تغذیه با کنسانتره با اضافه همزمان‌سازی و هورمون‌تراپی بهتر از روش سنتی و بدون اعمال همزمان‌سازی بودند ($P < 0/05$). لیکن این صفات تحت تأثیر اثرات متقابل نوع روش تغذیه و همزمان‌سازی قرار نداشتند. وزن تولد، وزن از شیرگیری و میزان شیر تولیدی گوسفند مغانی تحت تأثیر روش تغذیه قرار داشت و روش تغذیه با کنسانتره بهتر از روش تغذیه سنتی بود ($P < 0/05$). ولی این صفات تحت تأثیر اعمال همزمان‌سازی فعلی و اثرات متقابل نوع روش تغذیه و با و بدون همزمان‌سازی قرار نداشت. به طور کلی استفاده از تغذیه کمکی بره‌های ماده با کنسانتره کمکی به مدت ۸ ماه و همزمان‌سازی فعلی و هورمون‌تراپی باعث کسب سریع‌تر ۶۰ درصد بلوغ جسمی توسط بره‌ها و افزایش عمر اقتصادی میش‌های مولد در گله و بهبود صفات تولید مثلی آن‌ها در گله می‌شود و استفاده از این روش در گله‌های گوسفند مغانی در سامانه عشایری توصیه می‌شود.

کلید واژه‌ها: الگوی پرورش، عملکرد تولید مثل، بره ماده، گوسفند مغانی.